

Elektroakustická hudba

La musique concrète

10. 3. 2009

Hudba na rozhraní

na rozhraní **věd**: akustiky, fonetiky, hudební vědy a **filosofie**: fenomenologický přístup

- pojem „**Konkrétní hudba**“ * 18. dubna 1948 – Schaeffer si jej zapsal do svého *Výzkumného deníku*

Spojena se jmény Pierra Schaeffera, Pierra Henryho a studiem francouzského rozhlasu a TV
Historické vymezení: konec 40. a celá léta 50.

1943 – zal. **Studio d'essai de la Radio Télévision Française** (Experimentální studio RTF)

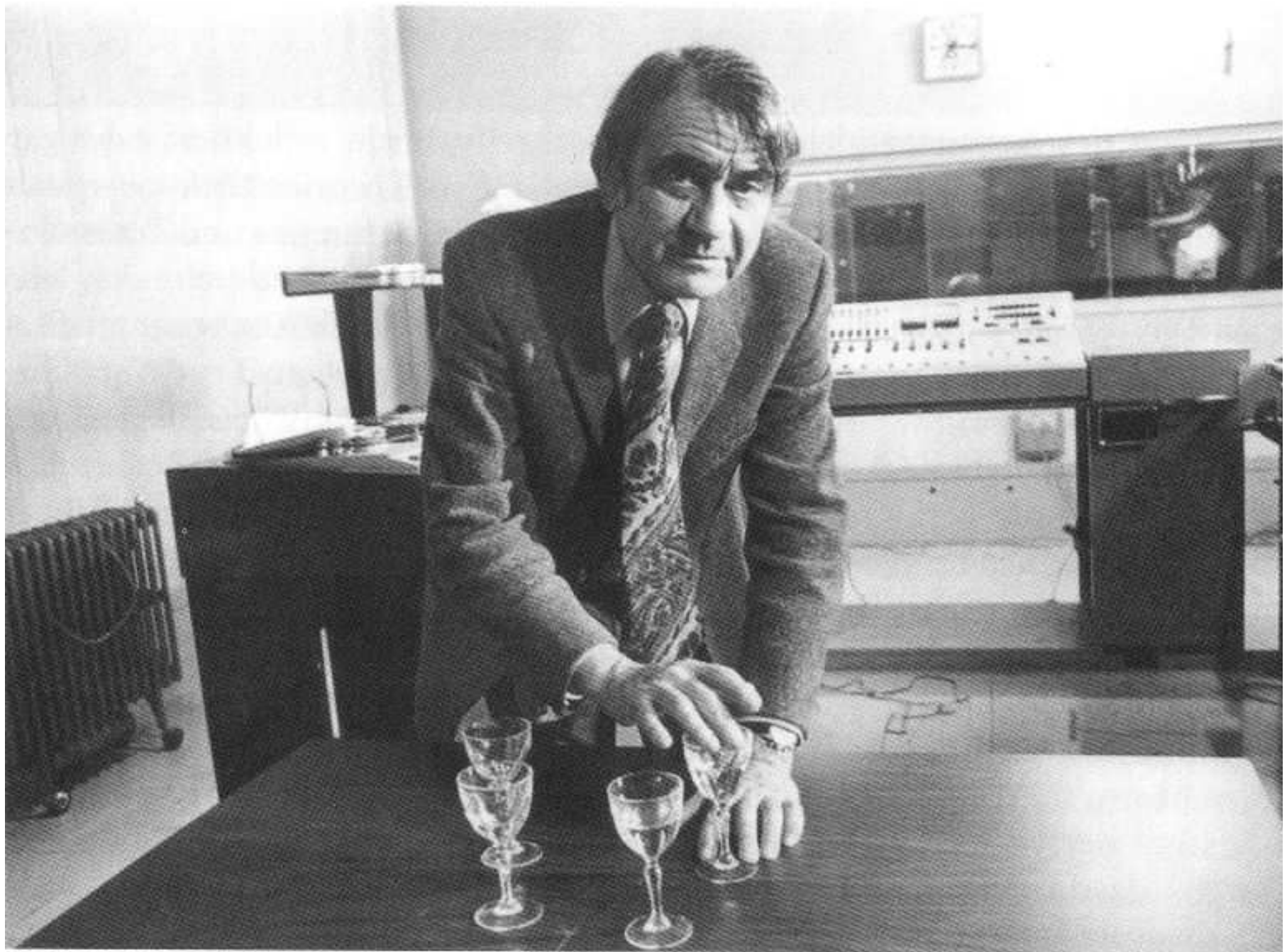
Několik základních pojmů:

Objet trouvé (nalezený předmět) – existující objekt přírodního nebo umělého původu použitý jako součást nebo přímo umělecké dílo. Často použitý jako hrubý materiál při vytváření **asambláží**.

Koláž – vývoj v kubismu; Apollinaire: fragmenty konverzace v poesii – od 1912, Picasso a Braque používali ve svých malbách zobrazení skutečných předmětů jako komentáře vztahů mezi realitou, reprezentací a iluzí.

× **ready-made** – člověkem vyrobený předmět prezentovaný sám o sobě. (M. Duchamp)

surrealisté a dadaisté jako Hans Arp či Kurt Schwitters používali poškozené a vadné materiály jako k zobrazení marnosti 1. světové války.

Pierre Schaeffer (1910-1995)

Pierre Schaeffer

(Nancy, 1910 - Aix-en-Provence, 1995)

Zakladatel a tvůrce institucí:

Studio d'essai (1943),

Groupe de recherches musicales, GRM (1958).

Teoretické dílo:

À la recherche d'une musique concrète (1952) – třídění zvuk. objektů

Le traité des objets musicaux (1966) – „akusmatická hudba“

La musique concrète (1967)

Machines à communiquer (1970)

À la recherche d'une musique concrète (1972)

Kompozice:

Les études de bruit – technika sillon fermé – 5 etud z r. 1948:

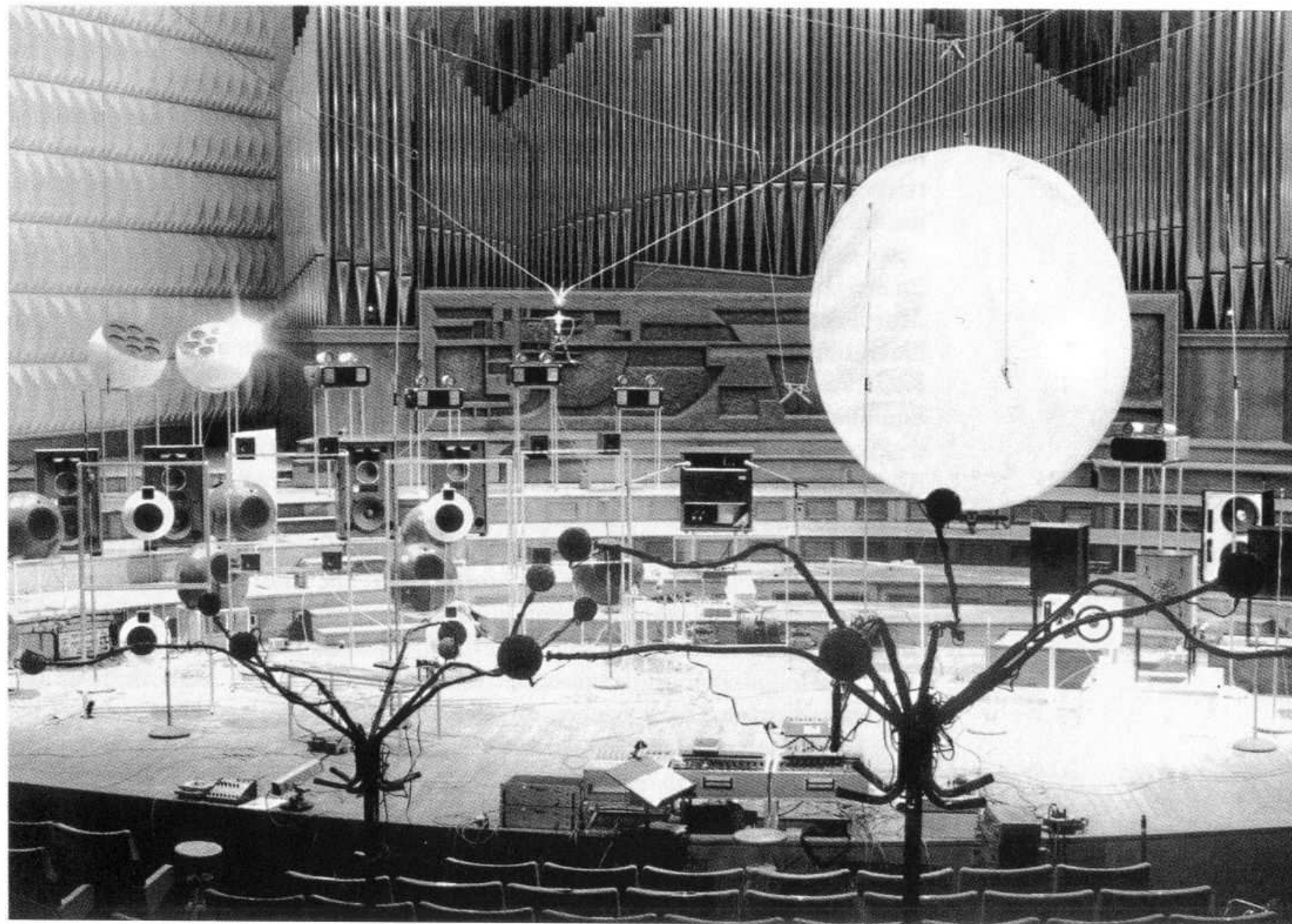
Symphonie pour un homme seul (1950, s Pierrem Henrym)

Orphée 53 (první « konkrétní » opera pro Donaueschingen ; 1953, s Pierrem Henrym)

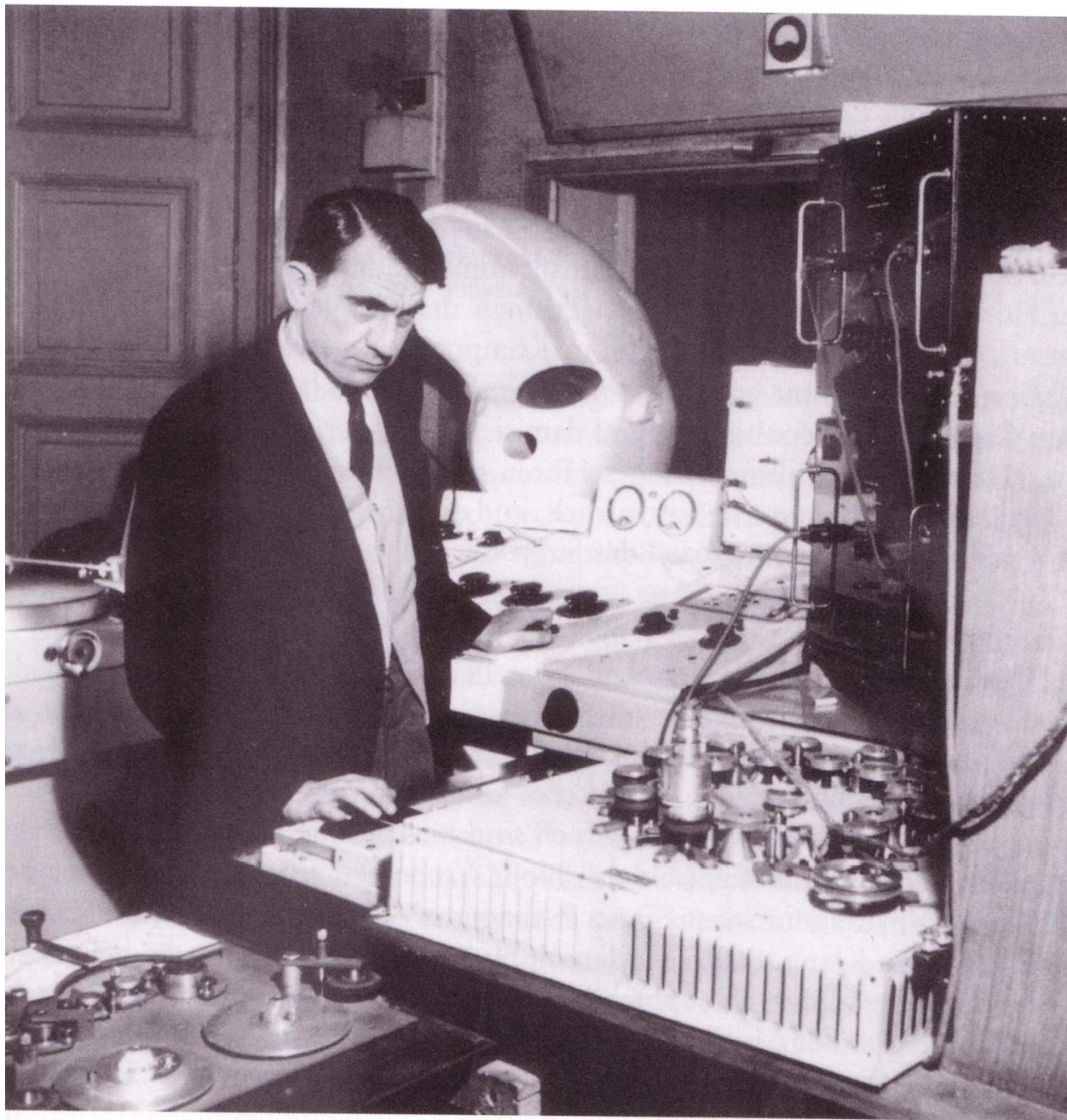
1958-60: **Étude aux allures, Étude aux sons animés, Étude aux objets**

Studio Groupe de Recherches Musicales (GRM)

Acousmonium, 1973

Pierre Schaeffer ovládající Phonogène (1952)

Pierre Henry (nar. 1927)

Pierre Henry

(Paříž, 1927)

Dílo:

Haut voltage (1956), balet

Microphone bien tempéré (1950-52),

Musique sans titre (1951),

Investigations (1959),

Le Voyage, d'après Le Livre des morts tibétain (1962),

Variations pour une porte et un soupir (1963), balet,

Messe pour le temps présent (1967) – s Mauricem Béjarthem

Messe de Liverpool (1967-70),

Apocalypse de Jean (1968),

2ème symphonie pour 16 groupes de haut-parleurs (1972),

Futuristie I, « spectacle musical électroacoustique » (1975),

Dixième symphonie, hommage à Beethoven (1979),

Les Noces chymiques, rituel féérique en 12 journées (1980)

Le Livre des morts égyptien (1986-88, Paris, Musée du Louvre, 1990)

Zvukový objekt

- je hudební entita (znějící jsoucní), které se vyznačuje objektivně přiznatelnými vlastnostmi jako: popsitelnost, opětovná rozpoznatelnost a objektivní platnost.

- je nutno jej chápat izolovaně od *zdroje zvuku* nebo jeho *znakově fixované podoby* (Např.: tón, výkřik, hluk apod.)

- objekty se řetězí do hudebních **struktur**, které dávají objektu smysl v rámci kontextu

Každý prvek je tvořen z drobnějších prvků – je sám strukturou. Každý objekt zakládá hierarchizovanou strukturu objektů.

Klasifikace zvukových objektů (P. Schaeffer: *A la recherche d'une musique concrète*, 1952) – nazvaný *caractérologie sonore*, později *typomorphologie*. (Traité des objets musicaux (1966) – učebnice i manifest)

Les trois dimensions du phénomène sonore
Dreidimensionaler Klangraum
Třírozměrný zvukový prostor

Plan harmonique
(plan des spectres)
Klangfarben-Ebene
Rovina tónbrnu

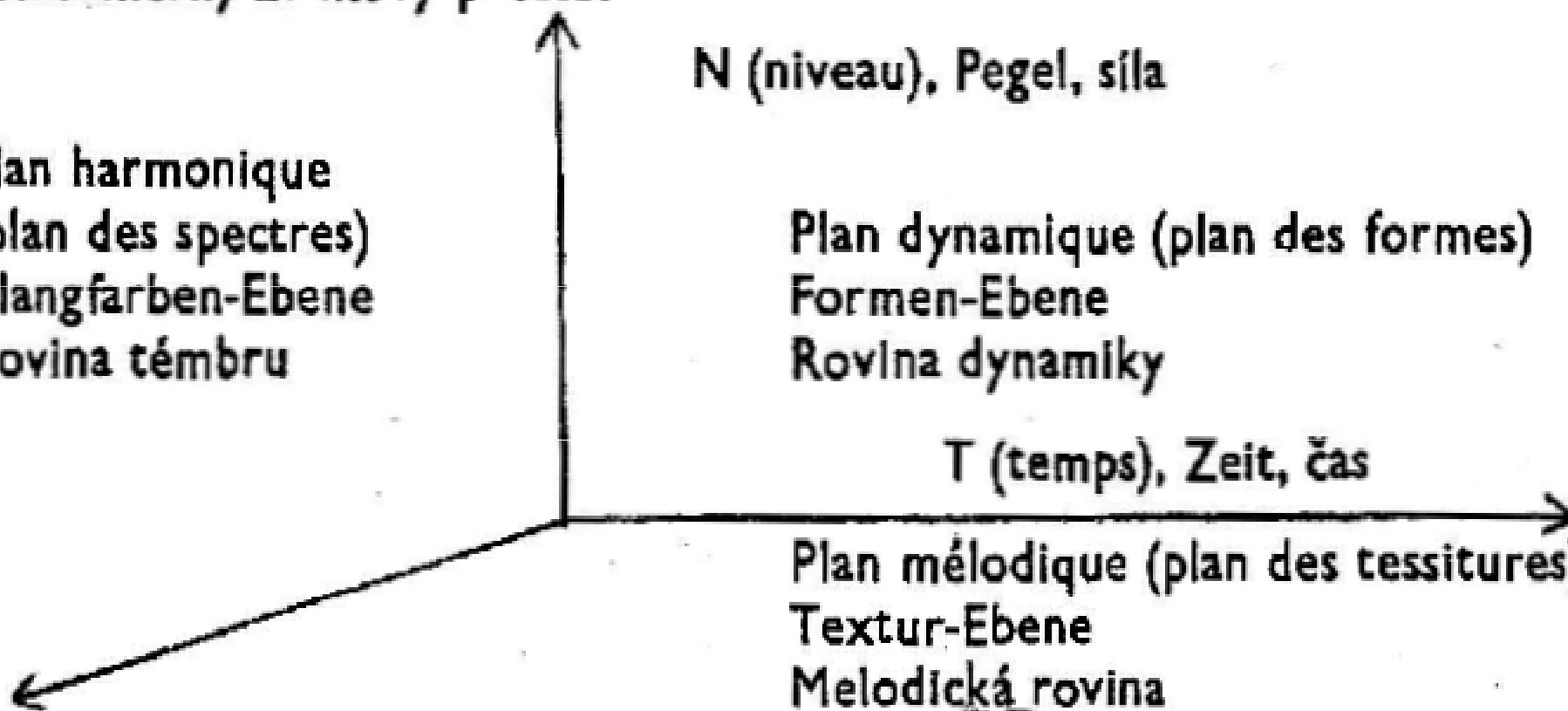
N (niveau), Pegel, síla

Plan dynamique (plan des formes)
Formen-Ebene
Rovina dynamiky

T (temps), Zeit, čas

Plan mélodique (plan des tessitures)
Textur-Ebene
Melodická rovina

H (hauteur), Frekvenz, Výška

HUDBA TRADIČNÍ

(zvaná abstraktní)

fáze I:

koncepce (v mysli);

fáze II:

vyjádření (v grafickém záznamu);

fáze III:

provedení (hudebními nástroji).

(od abstraktního ke konkrétnímu)

HUDBA NOVÁ

(zvaná konkrétní)

fáze III:

kompozice (v materiálu);

fáze II:

náčrty (experimentování);

fáze I:

materiál (jeho výroba).

(od konkrétního k abstraktnímu)

Literatura:

Schaeffer, Pierre. *Konkrétní hudba*. Praha : Editio Supraphon, 1971.

Lébl, Vladimír. *Elektronická hudba*. Praha : SHV, 1966.

www.ina.fr/grm/